

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Caput II. Gregorius Agnello Episcopo (a) Terracinensi.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

etiam hospitali regiæ, vulgò de *cafa y aposento*, tenetur eandem hospitalitatem tanquam onus reale præbere, ut decisum fuisse sapius in supremo regali Consilio refert Guzman de *evict. quest. 7.*

II.
Dissolvi-
tur dubi-
tandi ra-
tio.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, nam munus suscipiendi hospites, de quo in præfenti agitur, non est, nec cenferi potest patrimoniale, quia patrimonium tantum est, & cenferetur illud, in quo sumptus petuntur, & erogantur, l. 1. §. patrimonii, ff. de muner. & honor. l. final. §. patrimoniorum, ff. eod. tit. ibi: Patrimoniorum sunt munera, quæ sumptibus patrimonii, & damnis administrandis expediuntur. Et hinc illa tantum munera Philosophis remissa negantur, quæ sumptibus expediuntur, non verò alia, ut constat ex l. in honoribus, §. Philosophis, ff. de vacatione & excusat. muner. Quod autem in proposito, ut dicimus, suscipiendi hospites munus ab eis, qui ad illud tenentur, absque illo sumptu expediatur, constat ex l. devorum, C. de meritis, lib. 12. ibi: Solam sanè hospitalitatem sub hac observatione concedimus, ut nihil ab hospite, quod vel hominum, vel animalium pascuis necessarium creditur, postuletur. Et ex l. unico, de salgamo hospite. non præf. eod. lib. quibus consonat lex 10. 12. §. 19. tit. 15. lib. 3. novus recop. docuerunt Glossa in l. 1. C. de Episcop. & Cleric. Agidius Thom. in tract. de collect. §. Subjicio, num. 22. Deinde quia etiam hoc munus recipiendi hospites esset patrimoniale, nihilominus tamen domus Ecclesiarum ab eo immunes deberent cenferi, cum speciali privilegio ea immunitas concessa sit à Constantino in d. l. 1. & ab eis etiam patrimonialibus muneribus illi omnes immunes sint, quibus id speciali privilegio concessum est. Textus disertus in l. sunt munera, ff. de vacat. muner. ibi: Præter eos, quibus principali beneficio concessum est. Ubi

Glossa, Bartolus, & Alberic. in rubric. ff. de mun. & honor. Unde Petrus Antibolus in d. de mun. §. 4. num. 30. vers. vel aliter, concludit, quod speciale est in Ecclesia de clericis, ut non teneantur ad suscipiendos hospites in suis domibus, licet munus sit patrimoniale, propter speciale beneficium beneficio legis hoc munere reperitur exemptis. Nec obstat textus in d. l. sunt munera, ibi: Nihil aliud privilegium, l. final. ff. de muner. & honor. ibi: Qui privilegio aliquo subnixus est: ubi doceri videtur etiam, nec virtute privilegii competere immunitatem ab hoc munere hospitem recipiendi; nam illa verba referenda sunt ad eos, qui alia privilegia generalia immunitatis habent, non verò speciale hujus immunitatis, ut Ecclesie, & clerici habent. Nec obstat augmentum ipsius difficultatis, pro cujus solutione dicendum est, hospitalitatem dupliciter considerandam esse: Primo quatenus procedit ex æquitate, & liberalitate, quæ omnino arbitraria est, & in sola virtute consistit, de qua in l. si vero, vers. Idem ait, ff. de his, qui deiecerunt: l. Et habet, §. hospites, ff. de precario, l. postliminis, §. in pace, ff. de captivis; cujus symbolum describitur ab Aul. Gellio lib. 5. nocturno, cap. 13. Alex. ab Alex. lib. 4. dier. genial. cap. 10. & effectus juris, qui ex ea resultant, tradunt Decius consil. 8. Menochius de arbit. casu 160. num. 19. Tiber. Decianus volum. 3. consil. 66. num. 36. De hoc hospite accipiendi sunt textus in cap. 1. de emptio. & vendit. cap. 2. de suppl. neglig. cap. de monachis, de præbend. Secundo modo consideratur hospitium, quatenus tendit ad munus, & onus, de quo in l. milites, §. munus hospitii, ff. de muner. & honor. l. 3. C. de muner. patrim. lib. 10. à quo immunes sunt clerici ex d. l. 1. C. de Episcop. & Clericis, ubi Odofredus.

CAPUT II.

Gregorius Agnello Episcopo (a) Terracinesi.

Pervenit ad nos, quosdam illic, quod dici nefas est, (b) arbores colere, & multa alia contra Christianam fidem illicitè perpetrare. Et miramur, cur hoc fraternitas vestra districtè emendare ultione distulerit. Ea propter scriptis vos præsentibus adhortamur, ut hos diligenti investigatione perquiri, & veritate cognita ealem in eis faciatis exercere vindictam, quatenus & DEUS placari possit, & aliis eorum ultio correctionis exemplum sit. Scripsimus autem & Mauro nunc Vicecomiti, ut fraternitati vestræ in hac re debeat adhibere (c) solatia, dummodo ad comprehendendos eos invenire excusationem aliquam non possitis. Quia verò competimus multos se à murorum vigiliis excusare, sit fraternitas vestra sollicita, ut nullum nec per nostrum, vel Ecclesiæ nomen, aut quolibet alio modo defendi à vigiliis patiatur, sed omnes generaliter compellantur: quatenus cunctis vigilantibus, melius, auxiliante Domino, civitatis valeat custodia procurari.

NOTÆ.

- I. (a) **T**erracinesi. J. Ita etiam legitur in prima collectione, sub hoc tit. cap. 2. & integram hujus textus restituo ex ipso registro D. Gregorii, ubi lib. 7. indict. 1. epist. 20. reperitur hic textus. Terracina civitas est Italia, in an-

tiquo Latio littorali, quod hoc tempore vocamus Romanam Campaniam, prope mare, supra clarum collem sita est: fuit Colonia Romanorum, & ejus meminerunt Livius, Lucanus, & Frontinus, ut refert Ughel. tom. 1. Italia, fol. 195. Urbs est admodum civilis, jam Episcopali Cathedrâ ornata ab Apostolorum tempore.

temporibus, & inter Ecclesiam Romanam Provinciam numeratur, ac immediate Romano Pontifici pareat. Agnello ejus Episcopo, qui temporibus Magni Gregorii ex anno 566. usque ad annum 595. Ecclesiam eam rexerat, misa est prefens epistola. Ejus historiam narrat Baronius tom. 8. anno CHRISTI 589. Cum enim noster Gregorius Magnus eo anno, quo pax cum Agilulpho Rege Lombardorum, qui totam fere Italiam devastaverat, diutius tractata, & saepius impedita esset, tandem suggerente Theudelinda conjugē Agilulphi firmitissima facta fuit, ut refert Walfridus lib. 4. de gestis Longob. & ne interim dum pacta iniebantur, sub velamento pacis aliquid infaustum ageretur, Gregorius suos in diversis locis posuit, ut interim vigilarent, admonuit, dum lib. 7. indult. 2. ad Joannem Caralitanum in Sardinia Episcopum ita scribit: *Cognoscatis autem Abbatem, quem ad Agilulphum ante multum jam tempus transmisiimus, pacem cum eo, DEO propitio (quantum nobis ab excellentissimo Exarcho scriptum est) ordinasse. Et ideo quousque pacta de confirmatione pacis ipsius conscribuntur (ne forte hostes nostri in hac dilatione ad paries illas verum velint accedere,) murorum vigilas, & sollicitudinem in locis omnibus facite adhiberi. Et confidamus in Redemptoris nostri potentia, quia adversarios non nobis incuris, vel infirmitate denuo non nocebunt. Et iterum lib. 7. epist. 20. eundem monet, ut in locorum custodia invigilare sollicitius curet, ne tempore foederis consummato, pacem nondum firmata, aliquid inali patiantur à Longobardis. Sic etiam in presenti Agnellum Episcopum monet, ut Terracinam civitatem diligenter custodiendam curet, ita ut ne homines Ecclesiastici à murorum custodia excusarentur. Quam curam Magni Gregorii circa temporalia derudit, & miris laudibus commendat Baronius ubi supra.*

(b) *Arboris colere.* De lucis, & eorum superlitione plura adduximus in cap. 4. de transact.

(c) *Solutio.* Auxilium videlicet, quod vulgo dicimus brachii secularis, de quo egimus in cap. 1. de officio ordin.

COMMENTARIUM.

Difficile valde visum est juris Interpretibus, quod in presenti jubet Gregorius, videlicet neminem, quantumvis Ecclesiastica persona sit, immunem esse à vigiliis murorum, sive excubiis tempore belli; siquidem clericis, & ecclesiasticis personis prohibuit esse quocumque in bello arma sumere, militiaeque nomen dare, cap. eos qui 20. quest. 3. cap. ex multa, §. de clericis, de voto: probavi in cap. finali. de clericis conjug. & in cap. petitio, de homicid. Accedit immunitas concessa personis Ecclesiasticis in cap. non minus, hoc tit. l. 2. C. de Episcop. & Cleric. Nam licet vigiliarum, & excubiarum onus ad omnes spectet, ut alia, quae respiciunt communitatem praestationem; ab hac tamen communi regula eximi debent quicunque speciali aliquo privilegio exempti sunt, & per consequens ab hoc communi onere clerici immunes esse debent; nam quid illis immunitas proderit, si cum laicis communi regulā assumentur? quare ut Doctores textum hunc exponant, varia adduxerunt. Martha de juridict. 4. p. centur. i. casu 1. numer. 20. post Panormitanum, Grego-

rium accipit non de clericis, sed de hominibus Ecclesiae; & ejus servis, qui etsi alii immunes sint à muneribus personalibus, cap. Ecclesiarum 12. quest. 2. tamen necessitatis tempore immunitate non gaudent. Alii accipiunt textum hunc de civitatibus, in quibus dominium temporale Ecclesia obtinet, ut erat civitas Terracina, quo casu aequum esse ajunt, clericos, & religiosos vigilias, & excubias agere pro ipsius muris custodiendis. Alii tandem praesentem textum restringunt ad irruptiones, & invasiones infidelium, Sarracenorum videlicet, vel similitum hominum secleratorum. Sed omissis his sententiis, placet doctrina Innocentii, Hostiensis, & Butrii in praesenti, qui accipiunt Gregorium plenius, & generaliter de cunctis clericis, & clericorum servis, vel personis Ecclesiasticis, in quovis improvise, subitane, seu repentino motu, atque communi totius populi periculo; si modò occurrat casus magnae necessitatis, in quo sive de civitatibus agatur, quarum temporale dominium sit Ecclesia, sive de aliis, sive de gassationibus, sive invasionibus fidelium, aut aliorum etiam latronum; semper enim his casibus tenentur clerici ad vigilias, & excubias faciendas, cum nulla major sit pietas, quam patriam defendere, cap. fortitudo, 23. q. 3. praecipue cum his casibus detur periculum animarum, si civitas ab hostibus occupetur; cap. igitur saepe 3. quest. 1. cap. placuit 26. quest. 3. & salus patriae in discrimen verteretur; cui omnes consulere tenentur; ac praecipue clerici, cap. 1. §. 7. dist. cap. dilecto, de sent. excomm. lib. 6. nec privata immunitas saluti publicae praeposenda est. Sidonius lib. 7. epist. 9. ad Gracchum, ibi: *Parum in commune consulitis; Et cum in consilio convenitis, non tam cura publicis mederi periculis, quam privatis studere fortunis. Oportet* (inquit Plinius lib. 7. epist. 18.) *privatis utilitatibus publicis, mortalibus aeternis anteferre, multoque diligentius muneri suo consulere, quam facultatibus.* Tacitus de Britannis agens; in vita Julii Agricola; ait: *Nihil aliud adversus validissimas gentes pro nobis utilius, quam quod in communi non consulant; raris duabus, tribusque civitatibus, ad propulsandum commune periculum convenitis; ita dum singuli pugnant, universi vincuntur.* Et nimirum si his casibus injusta esset clericorum immunitas, quae securitas publica negligenter, insuperque haberetur; ipsi potius exemplo, quam vacationis immunitate publicam lederent disciplinam, ut ajbat Seneca lib. 1. de clementia; ibi: *Si sanis hominibus publica privatis potiora sunt, sequitur ut is quoque clarior sit, in quem se Respublica convertit; quippe publica salutis curam privatis quiesci praeposuit.* Unde Romana plebs adversus Senatores, qui se immunes à militia afferbant, his verbis indignabatur: *Patres militarent, Patres arma caperent, ut penes eosdem pericula belli, penes quos praemia essent.* Ita textum hunc accepit videtur Alfonso Rex in l. 52. tit. 6. p. 1. ubi Gregorius; & notantur plures congesti à Barbosa in remiss. ad ordinab. Luce. lib. 2. tit. 1. cap. 11. Robertus lib. 2. rer. judic. cap. 11. Unde & ob eandem publicam utilitatem etiam Ecclesiasticos teneri ad viarum, & fontium, pontiumque refectionem, & pro locustis capiendis contribuere, resolvunt Robertus lib. 2. cap. 3. Narbona in l. 57. gloss. unicus tit. 4. lib. 2. recopil. Tamburin. de jure Abbas.

tom. 3. *disput. 12. quæst. 4.* Gibalinus *de irregul. cap. 4. difficult. 11.* Menchaca *lib. 1. ususfreq. Diana p. 1. tract. 2. resol. 76.* Petrus Gregor. *lib. 1. parisi. tit. 4. cap. 14.* Montalvo *in l. 1. tit. 4. lib. 1. fori, Germonius lib. 3. de sacror. immunit. cap. 12. num. 22.* Chopinus *lib. 3. de sacror. pol. tit. 2. in princ. Martini tom. 1. decis. 36.* Quæ hucusque adduximus, procedunt tempore magnæ necessitatis, ubi adest periculum commune, aliâs Ecclesiastici non debent cogi ad vigilias, excubiasque faciendas, *cap. final. de censibus, in 5. compil. ibi:* [Gravi nobis ven. f. n. Bracharen. Archiepisc. quæstione monstravit, quod Rex Portugalen. non attendens, quod servus secundum Apostolum suo domino aut cadit, aut stat, clericos, aut alios religiosos, tam in criminalibus, quam in civilibus causis, respondere compellit coram iudice sæculari: nec considerans, quod obsequiis adscripti divinis ab omni servitute debent esse prorsus immunes, angariis, & parangariis fatigat eosdem: nec his contentus, eos ad muros faciendos, vel refi-

ciendos, necnon in expeditionem, & ad excubias, quæ illorum vulgari annundinæ, vel attalaia dicuntur, ire cogit invitos. Quia igitur tantam Dei, & Ecclesiæ injuriam nolumus, sicut nec debemus, æquanimiter sustinere, præsertim cum charissimus in Christo filius noster Fredericus Rom. Imperator illustris generalis lege sanxerit, ut omnes omnino Ecclesiæ, & Ecclesiasticæ personæ ab omnibus sæcularibus talliis, & exactationibus, angariis, & parangariis sint immunes, nec nisi coram Ecclesiastico iudice valeant conveniri: *disc. v. m. quæ prædictum Regem, ut ab omni clericorum, & aliorum religiosorum super his gravamine quietescat, monere, ac inducere procureris; alioquin tam ipsum, quam alios ab hujusmodi temeritate desistere per censuram Ecclesiasticam appellatione remota cogatis.*] Apud quem tamen sit jurisdictio cognoscendi de hac necessitate, an videlicet necessitas sit urgens, vel non, disputat Boëtius Epon. *in præsent. numer. 11. & 12.*

CAPUT III.

Gregorius Vitali (a) Defensori Sardinie.

INDICATUM nobis est, quod quidam Caralitanae Ecclesiæ clerici disciplinam sui refugientes Episcopi, contra eum solatium tuæ (b) defensionis exquirant, atque per hoc illi, quod dici grave est, contumaces existant. Quam rem, si ita est, omnino durè suscepimus. Dicitur etiam, quod suæ actus deserentes Ecclesiæ, in aliorum se obsequiis, ac laboribus occupantes, ubi nomen dederunt militiæ inveniantur extranei. Experimentiæ ergo tuæ denuntiamus, ut nihil deinceps tale aliquid facere præsumat: sed si cujusquam clerici, ut assolet, culpæ casus emerferit, in qua sibi petere debeat adiutorem, ad eundem Episcopum reverenter accede, & sicut causæ meritum cognoveris, non defensor culpæ, sed potius intercessor existe: ut hæc provisione, & poscenti feras auxilium, & jura Præpositi non turbenur. Si qui verò sunt, qui iusta poposcerint, eis per te auxilium Sedis Apostolicæ non est negandum. Sed tamen ita servandum est, ut uniuscujusque Episcopi reverentia, & Clericorum disciplina per defensionis tuæ experientiam minimè solvatur. Dicitum est nobis etiam, quod rustici possessionis ejusdem Caralitanae Ecclesiæ jura propria deserentes, in privatorum possessionibus culturam laboris exhibeant. Ex qua re agitur, ut possessiones Ecclesiæ, proprio in aliis occupato cultore, depercant, atque ad (c) tributa sua persolvenda idoneæ non existant. In qua re experientiam tuam volumus omnino esse sollicitam, ne tale quicquam fieri posthac nostrâ auctoritate darta tibi permittere debeas: sciturus quod si neglexeris, nostros exinde de minori tua sollicitudine contra te animos commoveri. Cognovimus etiam, quod monasteria servorum Dei, vel etiam feminarum pro suo quisque libitu, & diversarum causarum executione perturbet: quod omnino non gratè suscipimus, tuamque experientiam ex hoc commonemus, ne quemquam hoc usurpare denuò acceptâ nostrâ auctoritate permittas: sed Episcopi loci ipsius, sub cujus degunt moderamine, curæ sit eorum causas, utilitatesque disponere. Valde enim est incongruum, ut omisso eo, alius quilibet eorum se causis admisceat. Sed ille eorum vitam competenti, regularique debet moderatione disponere, qui pro commissis eorum sibi animabus compellitur reddere rationem.

NOTÆ.

1. (a) *Vitalis defensori.* Ita etiam legitur in prima collectione, *sub hoc tit. cap. 2.* & in ipsis epistolis Gregorii *lib. 7. indict. 2. epist. 66.* ex quo

regeſtro ita reſtituò integram hujus textus. De defensore, & ejus officio nonnulla adduxi *in cap. 1. de transact. cap. 3. de reſcripſis.*
(b) *Defensionis.* Inter munia, ministeriaque defensoris illud præcipuum erat, oppreſſos defendere.